

## **Куди дрейфує глобальний ринок скрапленого газу?**

На початку поточного року Оксфордський інститут енергетичних досліджень оприлюднив результати дослідження європейського газового ринку «Вплив глобалізації на майбутні поставки газу та ціни в ЄС: попит на газ в Азії та поставки газу з Північної Америки». За словами керівника проекту проф. Х. Роджерса, мета дослідження – проаналізувати різні сценарії розвитку азійського (Японія, Південна Корея, Тайвань, Китай, Індія) та північноамериканського (США, Канада, Мексика) ринків скрапленого газу та спрогнозувати їх фундаментальний вплив на розвиток європейського газового ринку (27 країн ЄС + Туреччина) упродовж наступних 15 років.

<...> Отже, на думку дослідників, крім заходів, що вживаються Європейською комісією та країнами ЄС з метою подальшої лібералізації та розвитку інфраструктури європейського газового ринку, визначальним фактором функціонування майбутньої моделі інтегрованого газового ринку ЄС та формування конкуренції між скрапленим та трубопровідним газом на торговельних майданчиках ЄС буде попит на СПГ, що складатиметься на азійському ринку скрапленого газу та обсягів видобування сланцевого газу в США, які визначатимуть потребу країни в СПГ для врівноваження попиту й пропозиції в період 2010–2025 рр.

Як зауважив проф. Х. Роджерс, для проектування подальшої траєкторії розвитку європейського газового ринку в дослідженні було розглянуто різні комбінації чотирьох базових сценаріїв:

Сценарій 1. Високий попит на СПГ в Азійському регіоні.

Сценарій 2. Низький попит на СПГ в Азійському регіоні.

Сценарій 3. Високий рівень видобування сланцевого газу в США.

Сценарій 4. Низький рівень видобування сланцевого газу в США.

<...> Потенціал імпорту трубопровідного газу до ЄС: 2010–2025 рр.

Моделювання різних комбінацій сценаріїв дало змогу дослідникам зробити такі висновки:

1. Якщо буде збіг сценарію 1 (високий попит на СПГ в Азійському регіоні) та сценарію 3 (високий рівень видобування сланцевого газу в США), вартість скрапленого газу в Європі зростатиме до рівня спотових цін на азійському ринку СПГ, за умов досягнення цінової різниці між британським торговельним майданчиком NBP та американським – Henry Hub у 130 дол. за 1 тис. куб. м. газу, починаючи з 2015 р. американські виробники сланцевого газу розпочнуть експорт газу до ЄС. У 2017 р. відбудеться вирівнювання ціни на газ на американському, азійському та європейському ринках СПГ.

Експорт трубопровідного газу до ЄС буде обмежений лише кількістю газу законтрактованого на умовах «бери або плати», а починаючи з 2020 р., його обсяги будуть скорочуватися. За таким сценарієм імовірність зміни формули ціни на газ за довгостроковими контрактами та прив'язування її до котувань газу на торговельних майданчиках ЄС (хабах) є доволі високою.

2. Якщо буде збіг сценарію 4 (низький рівень видобування сланцевого газу в США) та сценарію 1 (високий попит на СПГ в Азійському регіоні), для задоволення внутрішнього попиту США збільшуватимуть обсяги імпорту СПГ. При цьому ціна газу на торговельному майданчику Henry Hub збільшиться до рівня ціни на NBP, у 2016 р. відбудеться вирівнювання ціни на газ на американському, азійському та європейському ринках СПГ. При цьому спотова ціна газу в Європі буде вищою ціни трубопровідного газу за довгостроковими контрактами, а його постачальники збільшуватимуть обсяги експорту до ЄС. За таким сценарієм прив'язування європейської ціни на газ до ціни на нафту та нафтопродукти збережеться.

3. Якщо буде збіг сценарію 4 (низький рівень видобування сланцевого газу в США) та сценарію 2 (низький попит на СПГ в Азійському регіоні), до 2016 р. відбудеться вирівнювання ціни на газ на американському, азійському та європейському ринках СПГ. За умов збереження ціни за довгостроковими контрактами вище спотового ринку СПГ обсяги споживання трубопровідного газу в ЄС будуть скорочуватися. З метою збереження або збільшення обсягів продажу газу в ЄС постачальники трубопровідного газу вимушені будуть зменшити ціну газу до його значення на торговельному майданчику NBP. За таким сценарієм імовірність зміни формули ціни на газ за довгостроковими контрактами та прив'язування її до котувань газу на торговельних майданчиках ЄС (хабах) є доволі високою.

4. Якщо буде збіг сценарію 2 (низький попит на СПГ в Азійському регіоні) та сценарію 3 (високий рівень видобування сланцевого газу в США), у 2017 р. відбудеться вирівнювання ціни на газ на американському, азійському та європейському ринках СПГ, ціна на СПГ на торговельному майданчику NBP значно зменшиться (до 150 дол. США за 1 тис. куб. м. і менше). Європейський ринок буде перенасичено пропозиціями СПГ, поступово ціна газу в ЄС наблизатиметься до ціни газу на Henry Hub. Якщо постачальники трубопровідного газу відмовляться зменшити ціну на газ до рівня спотових цін на європейських торговельних майданчиках, доля трубопровідного газу на ринку ЄС до 2025 р. скоротиться до 10 %.

Отже, результати дослідження «Вплив глобалізації на майбутні поставки газу та ціни в ЄС: попит на газ в Азії та поставки газу з Північної Америки» Оксфордського інституту енергетичних досліджень вказують на поступове формування глобального ринку скрапленого газу, який складатиметься з трьох взаємозалежних регіонів: Північної Америки, Європи й Азії. Поглиблення інтеграції цих регіональних ринків приведе до вирівнювання ціни на скраплений газ на цих ринках та загострення їх цінової конкуренції з трубопровідним газом.

За більшістю сценаріїв, розглянутих у межах дослідження, упродовж наступних 15 років передбачається збільшення обсягів імпорту скрапленого газу до ЄС, що вказує на можливість поступового загострення на європейському енергоринку цінової конкуренції між скрапленим та трубопровідним газом, збільшення обсягів торгівлі скрапленим газом у ЄС за короткостроковими контрактами.

За умов подальшого нарощування обсягів видобування сланцевого газу в США, поставки американського СПГ на газовий ринок ЄС можуть розпочатися вже у 2015 р.

Ситуація з прив'язкою ціни трубопровідного газу до котирувань СПГ на європейських торговельних майданчиках залишається невизначеною та залежатиме від економічної ситуації в країнах Азійського регіону, тренду розвитку глобального ринку СПГ та темпів розвитку системи газових інтерконекторів у ЄС (*Дейнеко В. Куди дрейфує глобальний ринок скрапленого газу? // Новости енергетики (<http://www.energy-efficient.kiev.ua/node/8711>). – 2012. – 25.04).*